

ԸՆԴԵՐՔԻՑ՝ ԲԱՐՁՈՒՆՔՆԵՐ

ԳՆԱՀԱՏԵԼՈՎ
ԿԱՍՏԱԿԱՇԱՏ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

www.zcmc.am

ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՊՂՆՁԱՄՈԼԻԲԴԵՆԱՅԻՆ ԿՈՄԲԻՆԱՏԸ
70 ՏԱՐԵԿԱՆ Է

ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՊՂՆՁԱՄՈԼԻԲԴԵՆԱՅԻՆ ԿՈՄԲԻՆԱՏԻ ՊԱՇԱՐՆԵՐԸ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԵԼ 100 ՏԱՐԻ ԵՎ ԱՎԵԼԻ

Փոխտնօրենի հարցազրույցը

Ակնկալվում է, որ Հայաստանի խոշորագույն հարկատուներից մեկը՝ Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատը, այս տարի կտա 24 տոկոսով ավելի շատ արտադրանք: Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի գլխավոր տնօրենի առաջին տեղակալ Վարդան Զհանյանը ներկայացրել է, թե ինչ է փոխվել կոմբինատի աշխատանքներում՝ կառավարության մասնակցությամբ պայմանավորված:

ՎԱՐԴԱՆ ԶՀԱՆՅԱՆ

Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի
Գլխավոր տնօրենի առաջին տեղակալ

- Պարոն Զհանյան, Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատը տարիներ շարունակ Հայաստանի խոշոր հարկատուների ցուցակի առաջատար դիրքերում է, այս տարվա առաջին կիսամյակի արդյունքներով այն գլխավորում է խոշոր հարկատուների ցուցակը՝ 104.77 մլրդ դրամի հարկային մուտքերով: Նախ ինչո՞վ կբացատրեք նման ավելացումը:

- Մի քանի գործոններ կան, որոնց արդյունքում ստացել ենք այս ավելացումը: Առաջնային գործոնը եղել է պղնձի, մոլիբդենի գների բարձրացումը, ինչը նկատվել է և անցյալ տարի, և 2022-ի առաջին կիսամյակում: Երկրորդ հիմնական պատճառը ծախսային մասի կրճատումն է: Նոր ղեկավարությունը քայլեր է իրականացրել, որի արդյունքում ունենք ծախսերի կրճատում, ինչն էլ բերել է շահութաբերության ավելացման: Դրա արդյունքում ունենք ավելի շատ հարկեր: Բացի այդ՝ Հարկային օրենսգրքում մի քանի փոփոխություններ են արվել, կոնցենտրատների արտահանման համար սահմանվել են պետական տուրքեր, որի արդյունքում նույնպես ստացվել է այս աճը: Այսպիսով՝ ավելացման համար հիմնական պատճառներն այս երեքն էին:

- **Նախորդ տարվա հոկտեմբերից կառավարությունը դարձավ կոմբինատի համասեփականատեր:** Այս փաստը մեծ արձագանք գտավ, աղմուկ բարձրացրեց: Պետության մասնակցությունն ինչ է փոխել ԶՊՄԿ-ի աշխատանքում:

- Կառավարության մասնակցությունը ես դրական եմ գնահատում, որովհետև դա թույլ է տալիս կառավարությանը ներսից տեսնել, թե կոմբինատն ինչ խնդիրներ ունի և օգնել խնդիրների լուծման հարցում: Իսկ կառավարման առումով մեծ տարբերություն չեմ տեսնում, քանի որ կառավարումն իրականացվում է հիմնական սեփականատիրոջ կողմից: Կառավարությունը մոտ 25 տոկոսի սեփականատերն է, օրենքի համաձայն՝ չի կարող մասնակցել կառավարմանը: Կառավարության մասնակցությունը հեշտացրել է աշխատանքը, քանի որ մի բան է, երբ կառավարությունը տեսնում է այնպես, ինչպես հասարակությունն է տեսնում, մեկ այլ բան է, երբ ունի նշանակված մարդիկ, որոնք ներսից տեսնում են բոլոր խնդիրները: Ու դա միայն դրական ազդեցություն կարող է ունենալ և օգնել խնդիրների լուծմանը: Մենք առաջին հարկատուն ենք, և, բնականաբար, ելնելով մեր կազմակերպության չափերից՝ խնդիրները շատ են: Եվ հիմա դրանք կառավարության հետ համատեղ լուծումներ են ստանում:

- **Հանքարդյունաբերության ոլորտի համար առանցքային խնդիր է բնապահպանական հարցը, ինչ քայլեր եք ձեռնարկում բնությանը հնարավորինս քիչ վնաս հասցնելու համար:**

- Հայաստանում օրենքով բնապահպանության մասով ինչ պահանջներ կան, մենք կատարում ենք: Բացի այդ, նաև փորձում ենք կատարել ավելին, այսինքն՝ նայել, թե համաշխարհային ինչպիսի ստանդարտներ կան և դրանց համաձայն այնպես անել, որ բնապահպանական ռիսկերը նվազագույնի հասցվեն: Իհարկե, խնդիրը շատ ծավալուն է, մենք էլ ենք հասկանում, որ, թեև մեծ գումարներ են ծախսվում, սակայն այս պահի դրությամբ ունենք խնդիրներ, և դա ոչ միայն մեզ է վերաբերում, այլ նաև ընդհանուր առմամբ բնապահպանական խնդիրը Հայաստանում շատ լուրջ է: Եվ մենք կառավարության

հետ համատեղ ծրագրեր ենք մշակում, որ այդ ռիսկերը նվազագույնի հասցնենք:

- **Եվ վերջում ԶՊՄԿ-ն ինչ նոր ծրագրեր, անելիքներ ունի առաջիկայում:**

- Կոմբինատը մի քանի ուղղության ծրագրեր ունի, որոնցից հիմնականն է՝ էֆեկտիվության բարձրացումը, այսինքն՝ ծախսերի նվազեցումը, որի արդյունքում կունենանք և շահույթի, և հարկերի ավելացում, երկրորդը՝ արտադրողականության ծավալի բարձրացում: Զանգեզուրի կոմբինատի պաշարները շատ երկարատև կարող են օգտագործվել, ըստ գնահատականների՝ 100 տարի և ավելի, այդքան պաշար ունի: Եվ դա թույլ է տալիս, որ տարեկան արտադրողականության ծավալն ավելացնենք:

Ներկայիս ծանր իրավիճակում շատ կարևոր է եղած ռեսուրսները, այդ թվում՝ հանքարդյունաբերության ոլորտի ռեսուրսներն օգտագործել և ունենալ զարգացած տնտեսություն: Առանց զարգացած տնտեսության մենք չենք կարող ունենալ հզոր բանակ, հզոր պետություն: Եթե ունենք այդպիսի հնարավորություն՝ հանքային ռեսուրսներ, դա պետք է օգտագործվի ճիշտ և արդյունավետ ձևով: Կցանկանանք, որ հանքարդյունաբերության զարգացման միջոցով զարգանա մեր տնտեսությունը, բանակը:

Այս տարի Զանգեզուրի կոմբինատի 70-ամյակն է: Մտադիր էինք մեծ շուքով նշել հոկտեմբերին, սակայն, ցավոք սրտի, վերջին իրադարձությունների պատճառով որոշեցինք չեղարկել տոնական միջոցառումը: Սակայն 70 տարին մեծ շրջան է, և մենք համոզված ենք, որ մտնում ենք նոր ժամանակահատված, կառավարության հետ, նոր սեփականատիրոջ ներկայացուցիչների հետ կունենանք ավելի հզոր, ավելի շատ երկրի ու ժողովրդի շահերին ծառայող ձեռնարկություն:

ԻՆՔՆԱՄԱՆՐԱՅՄԱՆ ՆՈՐ ԱՂԱՑՆԵՐՈՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ԿԱՆՑՆԻ ԱՎՏՈՄԱՏ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ

Նոր կիսահինքնամանրացման աղացի հավաքման և տեղադրման աշխատանքները, որոնք մեկնարկել են հունիսի սկզբից, սահմանված գրաֆիկով և պլանավորած ժամկետներում՝ 2022 թվականի դեկտեմբերին կավարտվեն, և չինական արտադրության հզոր աղացը կմիացվի համակարգին ու կհանձնվի շահագործման:

Կոմբինատի զարգացման 5-ամյա պլանով նախատեսվում է արտադրական ծավալների ընդլայնում, և այդ նպատակով առաջին հերթին մոդեռնիզացվում է հարստացուցիչ ֆաբրիկան:

Խոշոր ներդրումային ծրագրի շրջանակում, աղացի տեղադրումն ու գործարկումը ավարտելուց հետո, տեխնիկապես և բարոյապես մաշված աղացները կապամոնտաժվեն: Իսկ մեկ տարի անց՝ 2023 թվականի վերջին, կմեկնարկի 6 նոր, հզոր աղացների տեղադրումը:

ԶՊՄԿ արտադրության գծով տնօրենի՝ հարստացման գծով տեղակալ Արտակ Ղոնյանի խոսքերով, առաջիկայում խոշոր ծավալների ներդրումային ծրագիր են իրականացնելու՝ տեխնոլոգիական պրոցեսի ավտոմատ կառավարման համակարգը թարմացնելու նպատակով: Նախատեսվում է՝ հարստացուցիչ ֆաբրիկայի գործող աղացներն ամբողջությամբ մոդեռնիզացնել, որպեսզի ամբողջ համակարգն անցնի ավտոմատ կառավարման:

**Նորարարական տեխնոլոգիաները
գրագետ և ճշգրիտ շահագործելու
նպատակով աշխատակիցների
համար կկազմակերպվեն
համապատասխան որակավորման
դասընթացներ:**

2021-2022 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻՆ ԶՊՄԿ ՓԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՔԱՋԱՐԱՆՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ՍՈՒԲՎԵՆՅՈՒՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻՆ՝ ԿՅԱՍՆԻ ՇՈՒՐՋ 700 ՄԻԼԻՈՆ ԴՐԱՄԻ

Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատը հրապարակում է Քաջարան համայնքում 2021թ. իրականացված և 2022թ. նախատեսվող սուբվենցիոն ծրագրերում իր մասնակցության տվյալները:

Այսպես՝ հաշվետու ժամանակահատվածում Քաջարան համայնքում իրականացվող և արդեն ավարտված ծրագրերի համար ԶՊՄԿ մասնակցությունը կհասնի շուրջ 700 միլիոն ՀՀ դրամի:

Սուբվենցիոն ծրագրերն իրականացվել են պետության, համայնքի և ԶՊՄԿ համատեղ ներդրմամբ: Բոլոր ծրագրերում ԶՊՄԿ ներդրումը կազմել է ընդհանուր ներդրման 10-30%-ը:

Համայնքապետարանից տրամադրված տվյալների համաձայն, ընթացիկ և իրականացվելիք ծրագրերն են՝

- Գեղավանք-Գեղի ներհամայնքային ճանապարհի հիմնանորոգումը
- Մ2-Խաչինան ճանապարհի հիմնանորոգումը
- Տերյան փողոցի և բակերի հիմնանորոգումը
- Շիրվանզադե փողոցի բակային հատվածի հիմնանորոգումը
- Բաբկական բնակավայրի բազմաբնակարան շենքերի բակերի հիմնանորոգումը
- Բակունց 3, 4 և 7 բազմահարկ բնակելի շենքերի բակի հիմնանորոգումը
- Չարենց և Շահումյան փողոցների բնակելի շենքերի բակերի հիմնանորոգումը
- Գայի փողոցի, Խանջյան փողոցի, Գայ-Մ2 մայրուղի անցուղու հիմնանորոգումը:

Համայնքում 11 շենք ներառվել է շենքերի ջերմամեկուսացման ծրագրում, որի ընդհանուր բյուջեն կազմում է 1 մլրդ 91 միլիոն 90 հազար դրամ, որից 709,735 մլն հատկացրել է պետությունը, 25 մլն հատկացրել է համայնքը, 265,9 մլն հատկացրել է ՄԱԿ-ի Զարգացման Ծրագիրը, իսկ Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատը՝ 91,18 մլն դրամ:

2022 թվականի աշխատանքներն են՝

- Քաջարան համայնքի բնակավայրերի խմելու ջրի համակարգի կառուցում/հիմնանորոգում (Գետիշեն, Ձագիկական, ք. Քաջարան):
- Քաջարան համայնքի բնակավայրերի փողոցային լուսավորության համակարգերի կառուցում (Աջիբաջ, Կաթնառատ, Նոր Աստղաբերդ, Փուխրուտ, Անդոկական, Ձագիկական)
- Մեքենասարքավորումների ձեռք բերում (ջրցան, ավտոաշտարակ, մինի ամբարձիչ, տրակտոր)

Վերոնշյալ բոլոր ծրագրերի համար ԶՊՄԿ-ն հատկացրել է ընդհանուր առմամբ մոտ 700 մլն դրամ:

ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆԴԵՊ՝ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ

Ռաֆիկ Հովհաննիսյան
«ԶՊՄԿ» ՓԲԸ տնկարանային
տնտեսության և կանաչապատման
աշխատանքների համակարգող

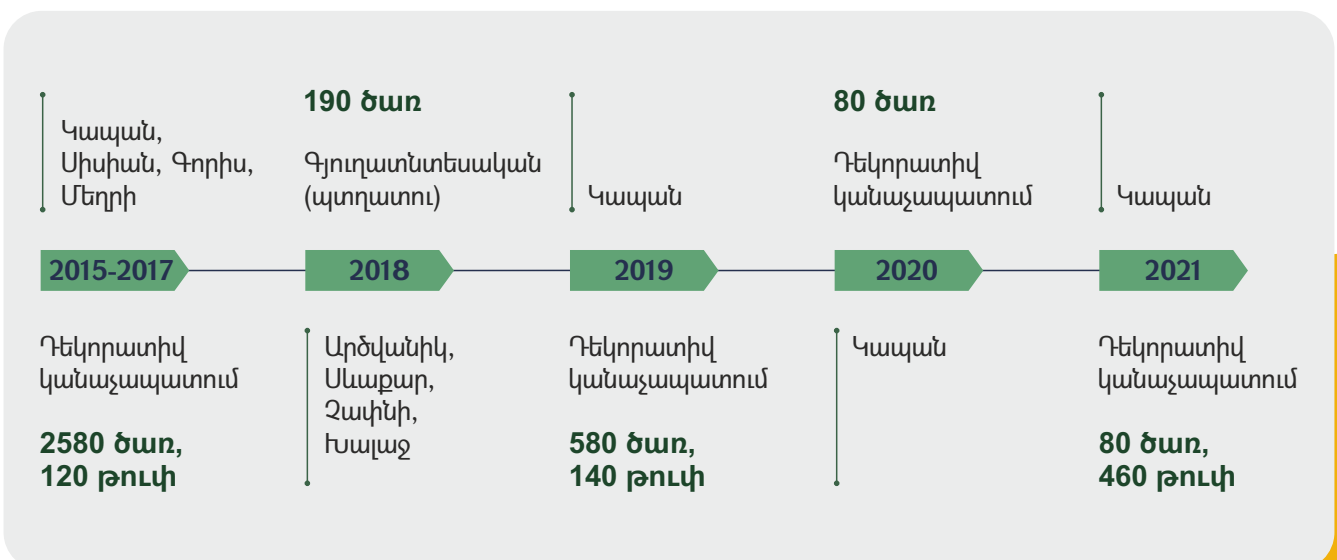
2018 թվականից առ այսօր «ԶՊՄԿ» Բնապահպանության բաժնի ենթակայության տակ գտնվող տնկարանային տնտեսության և կանաչապատման ստորաբաժանումների միջոցներով ազդակիր համայնքներում տնկվել և մշակվել է մոտ 24 400 ծառ, թուփ և ծաղիկ:

- 5000 ք/մ տարածքով տնկարանային տնտեսությունը հիմնադրվել է 2014 թվականին: Այստեղ հողը եղել է լիովին անմշակ, իսկ հիմա կարող եք տեսնել մեր աշխատանքի արդյունքը՝ Կանադական բարդի, ուռատերև տանձենի, հացենի, թխկի և այլն, ինչպես նաև մշտադալարներ – այս բոլոր ծառատեսակները տնկարանում աճեցվում և ըստ պահանջարկի տրամադրվում է ազդակիր համայնքներին: Ներկայումս ունենք 34 տեսակի ծառ ու թուփ, վարդեր և տարբեր ծաղիկներ, որոնք զարդարելու են ազդակիր համայնքները:

Առկա ծառատեսակների ու սերմերի ընտրությունը կատարվել է՝ ելնելով տնկարանի բնակլիմայական պայմաններից: Վեգետացիայի ավարտից հետո տարածաշրջանի անտառներից հավաքում ենք սերմեր, որոնք անցնում են համապատասխան ստրատիֆիկացիա, նախապատրաստելով վաղ գարնան ցանքսի համար:

«ԶՊՄԿ» ՓԲ ընկերությունը կարևորում է տարածաշրջանում բնապահպանական հավասարակշռության պահպանումը և այդ նպատակին է ծառայում տնկարանային տնտեսությունը:

Ստորև ներկայացված է 2015-2021թթ. ընկերության ազդակիր համայնքներին տրամադրված ծառաթփատեսակները.

Մերի Միրզոյան

Բնապահպանության բաժնի
տնկարանի մասնագետ

Տնկարանային տնտեսության աշխատանքների արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով հիմնվեց կանաչապատման ստորաբաժանումը, որը ներկայումս, համագործակցելով ազդակիր համայնքների հետ, իրականացնում է տնկարանի կողմից համայնքներին տրամադրված բույսերի տնկման, ոռոգման և խնամքի աշխատանքներ: Ունենք ամենամյա հաստատված կանաչապատման պլան, բայց լինում են նաև արտապլանային աշխատանքներ:

Քաջարան, Կապան խոշորացված և ազդակիր մյուս համայնքներում ըստ աշխարհագրական դիրքի և կլիմայական պայմանների, որոշվում է՝ ինչ ծառատեսակներ են տնկվելու:

2018 թվականից առ այսօր տնկել ենք 24.400 ծառ ու թուփ: Քաջարան քաղաքում կանաչապատ և գեղազարդ լանդշաֆտ ունենալու նպատակով ամեն տարի տնկվում են մեկամյա ծա-

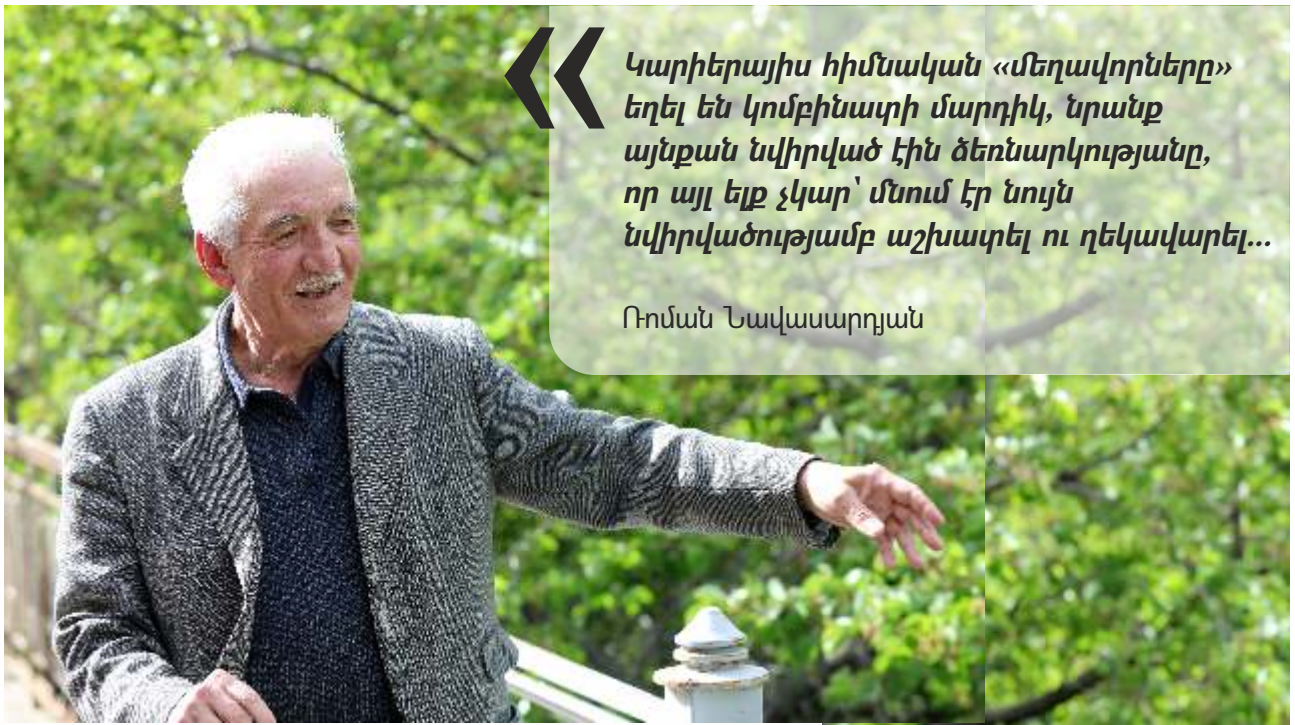
ղիկներ: Զուգահեռաբար իրականացվում են անտառվերականգնման աշխատանքներ, մասնավորապես քաղաքի հարևանությամբ գտնվող «Սպիակ Զուր» տարածքում իրականացրել ենք 3.7 հա անտառի բնական վերականգնում, ներկայումս ունենք արդեն 30% կաջողականություն, որը համարվում է դրական ցուցանիշ՝ հաշվի առնելով տարածքի բնական ոռոգման գործոնը և ռելիեֆի բարդությունը:

Նախատեսվում է «ԶՊՄԿ» ՓԲ ընկերության նախաձեռնությամբ մոտ 20 հա տարածքում իրականացնել անտառվերականգնման և անտառապատման աշխատանքներ, որոնց նախապատրաստական փուլում՝ արդեն ձեռք են բերվել օրենքով սահմանված բոլոր թույլտվությունները (ներառյալ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության դրական եզրակացությունը), պլանավորվել է տնկել 31 տեսակի թվով 72500 ծառ ու թուփ: Պլանավորել ենք անտառվերականգնման աշխատանքների համար տնկարանային տնտեսությունից տրամադրել 12000-14000 տնկիներ՝ կաղնի, հացենի և թխկի:

Կանաչապատման բաժնի մասնագետ Միրան Գրիգորյանի և մյուս աշխատակիցների ջանքերով՝ ըստ համայնքների, իրականացվել են հետևյալ ծառատնկման աշխատանքները.

2018 - 2022 | Կապան և Քաջարան | Դեկորատիվ կանաչապատում

Կարիերայիս հիմնական «մեղավորները» եղել են կոմբինատի մարդիկ, նրանք այնքան նվիրված էին ձեռնարկությանը, որ այլ ելք չկար՝ մնում էր նույն նվիրվածությամբ աշխատել ու ղեկավարել...

Ռոման Նավասարդյան

ՄԵՆՔ 70 ՏԱՐԵԿԱՆ ԵՆՔ...

Հարցազրույց՝ 1994-1998 թթ.

Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի տնօրեն, լեռնահանքային արդյունաբերության հմուտ կազմակերպիչ, Քաջարանի պատվավոր քաղաքացի
Ռոման Նավասարդյանի հետ

Այցեքարտ

Ծնվել է 1947 թվականի հունվարի 15-ին Ղափանի շրջանի Եղվարդ գյուղում, ծառայողի ընտանիքում: 1970 թվականին ավարտել է Լենինգրադի լեռնային ինստիտուտի էլեկտրամեխանիկական ֆակուլտետը՝ ստացել լեռնային ինժեներ-մեխանիկի որակավորում: Ինստիտուտն ավարտելուց հետո գործուղվել է Քաջարանի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ: Սկզբում աշխատել է ճոպանուղում՝ որպես հերթափոխի էլեկտրիկ, ապա՝ վարպետ:

1972-74 թվականներին ծառայել է խորհրդային բանակում, զորացրվելուց հետո կրկին աշխատանքը շարունակել է Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի ճոպանուղում՝ արդեն որպես գլխավոր էներգետիկ:

1985 թվականին նշանակվել է Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի փոխտնօրեն, ապա՝ գլխավոր ինժեներ:

1994-1998 թվականներին Զանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատի տնօրենն էր:

1998-2000 թվականներին վարել է ՀՀ Սյունիքի մարզպետի պաշտոնը: Ամուսնացած է, ունի երկու զավակ, չորս թոռ:

- Պարոն Նավասարդյան, շնորհակալ ենք հանդիպման հնարավորության համար: Զրույցը սկսենք ակունքներից՝ որտեղից են գալիս Նավասարդյան գերդաստանի արմատները:

- Ծնունդով Ղափանի շրջանի Եղվարդ գյուղից եմ, որի բնակիչներն այստեղ եկել և հաստատվել են Պարսկաստանի Ղարադաղի շրջանից (հին հայկական աղբյուրներում Ղարադաղը հիշատակվում է որպես Իրանի տարածքում կազմավորված առաջին հայաշատ գավառ):

Մայրս՝ Արաքսյա Սևաջանը Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակից էր, զենիթային գնդացրորդ, վաստակաշատ մանկավարժ, ով որպես տարրական դասարանների դասատու, երկար տարիներ մեծ նվիրվածությամբ աշխատել է Եղվարդի, Ղափանի թիվ 1 դպրոցներում: Նա իսկական ուսուցիչ էր, ծնված մանկավարժ, սաներին իր երեխաներից չէր տարբերում, անսահմանորեն սիրում էր իր աշխատանքը:

Հայրս՝ Շմավոն Նավասարդյանը, նույնպես Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակից էր՝ տուն վերադարձավ ծանր վիրավորումից հաշմանդամությամբ: Նրանք երեք եղբայրներ էին, պատերազմի մասնակիցներ, ցավոք՝ վերադարձան երկուսը:

- Հիշում եք կոմբինատում Ձեր աշխատանքային առաջին քայլերը:

- Լենինգրադում ինստիտուտն ավարտելուց հետո գործուղվեցի Քաջարանի կոմբինատ: Ծնողներս այստեղ էին և ես պարտավոր էի վերադառնալ, աշխատել, նրանց մոտ լինել: Սկսեցի բանվորությունից. էլեկտրիկ, հերթափոխի պետ, ապա՝ էլեկտրոմեխանիկ, գլխավոր էներգետիկ:

Քաջարանում կանանց աշխատանքով ապահովելու, նոր աշխատատեղեր ստեղծելու խնդիր կար, առաջարկ ստացա կազմակերպել ու ղեկավարել նոր բացվող տրիկոտաժի ֆաբրիկայի Քաջարանի մասնաճյուղի աշխատանքները: Բարեբախտաբար, հաջողվեց և կրկին վերադարձա կոմբինատ՝ արդեն որպես փոխտնօրեն, գլխավոր ինժեներ, ապա՝ կոմբինատի տնօրեն:

- Տասնամյակների հետ բնականաբար կոմբինատը նկատելի առաջընթաց է ապրել, շատ փոփոխություններ կրել, տեխնոլոգիական պրոցեսն է կատարելագործվել, տեխնիկան հզորացել և իհարկե, աշխատակազմն է փոփոխվել:

- Գիտեք, ես կարծում եմ, որ իմ կարիերայի հիմնական «մեղավորները» եղել են կոմբինատի մարդիկ՝ և մասնագիտական և մարդկային առումներով: Նրանք այնքան նվիրված էին ձեռնարկությանը, որ ետ չմնալու համար ինձ ևս մնում էր նույն նվիրվածությամբ աշխատել և ղեկավարել: Անկասկած, գիտեք կոմբինատի ճոպանուղու մասին, որն ապամոնտաժվեց հետագայում: Այդ հրաշալի կառույցը հանքաքարը օդային ճանապարհով տեղափոխում էր բացահանքից հարստացուցիչ ֆաբրիկա:

Այնտեղ աշխատանքը, ինչպես և մյուս արտադրական օբյեկտներում, ուշադրություն ու անվտանգության կանոնների խստիվ պահպանում էր ենթադրում: Արտադրական վթարի դեպքում՝ երբ ճոպանուղին պարապուրդի էր մատնվում, տեխնոլոգիական ամբողջ պրոցեսը խաթարվում էր: Գիշեր-ցերեկ բանվոր, թե ղեկավար, հաճախ նաև անքուն մնալով, վերականգնում էին վթարի հետևանքները, միասին հաղթահարում դժվարությունները, ընդհանուր գործն առաջնային համարելով և անձնականից վեր դասելով: Եվ իմ պրակտիկայում երբեք չլսեցի, որ վարձատրություն պահանջեն հավելյալ աշխատանքի դիմաց: Նման մարդկանց հետ ճանապարհ անցնելը հաճելի էր և ուսանելի:

- Աշխատանքային հաջողությունների Ձեր բանաձևը:

- Դա լավ մասնագետ լինելն է: Միջակությունը որևէ աշխատանքում կամ դիրքում ցանկալի չէ, այն տանում է ձախողման կամ լավագույն դեպքում՝ տեղում դոփելուն: Երկրորդ կարևորագույն պայմանը՝ աշխատանքը սիրելն է: Եվ դա վերաբերում է ցանկացած ոլորտի: Սիրել աշխատանքդ ու նվիրվել. այս պարագայում գործում է բումերանգի էֆեկտը:

Եղել եմ կոմբինատի փոխտնօրեն, 10 տարի գլխավոր ինժեներ, գրեթե 5 տարի էլ՝ կոմբինատի տնօրեն: Աշխատանքային առումով լիարժեք բավարարվածություն ունեցել եմ միայն գլխավոր ինժեներ աշխատելու տարիներին: Ասեմ ինչու՝ արտադրությունում անբասիր ու մաքուր, իրենց հացն ազնվորեն վաստակող մարդկանց հետ ես աշխատում: Դա այն միջավայրն է, որտեղ երբեք քո խղճի դեմ ոչինչ չես գործում...

- 2022 թվականին լրանում է ձեռնարկության գործարկման 70-ամյակը: Ձեր մաղթանքը կոլեկտիվին, երբեմնի գործընկերներին:

- Մաղթում եմ բոլոր աշխատակիցներին քաջ առողջություն, նվիրվածություն հարազատ կոլեկտիվին, թող կարողանան պահպանել, շարունակել կոմբինատում ձևավորված մնայուն բոլոր ավանդույթները: Ձեռնարկությունն այն եզակին է մեր երկրում, որ հիմնադրման օրվանից պետության և ժողովրդի հանդեպ իր պարտքը սրբորեն կատարել և շարունակում է կատարել:

Դեռևս 1966 թվականին Քաջարանի կոմբինատը հանրապետության ձեռնարկությունների մեջ առաջինն արժանացավ ՍՍՀՄ կառավարական բարձրագույն պարգևի՝ Լենինի շքանշանի:

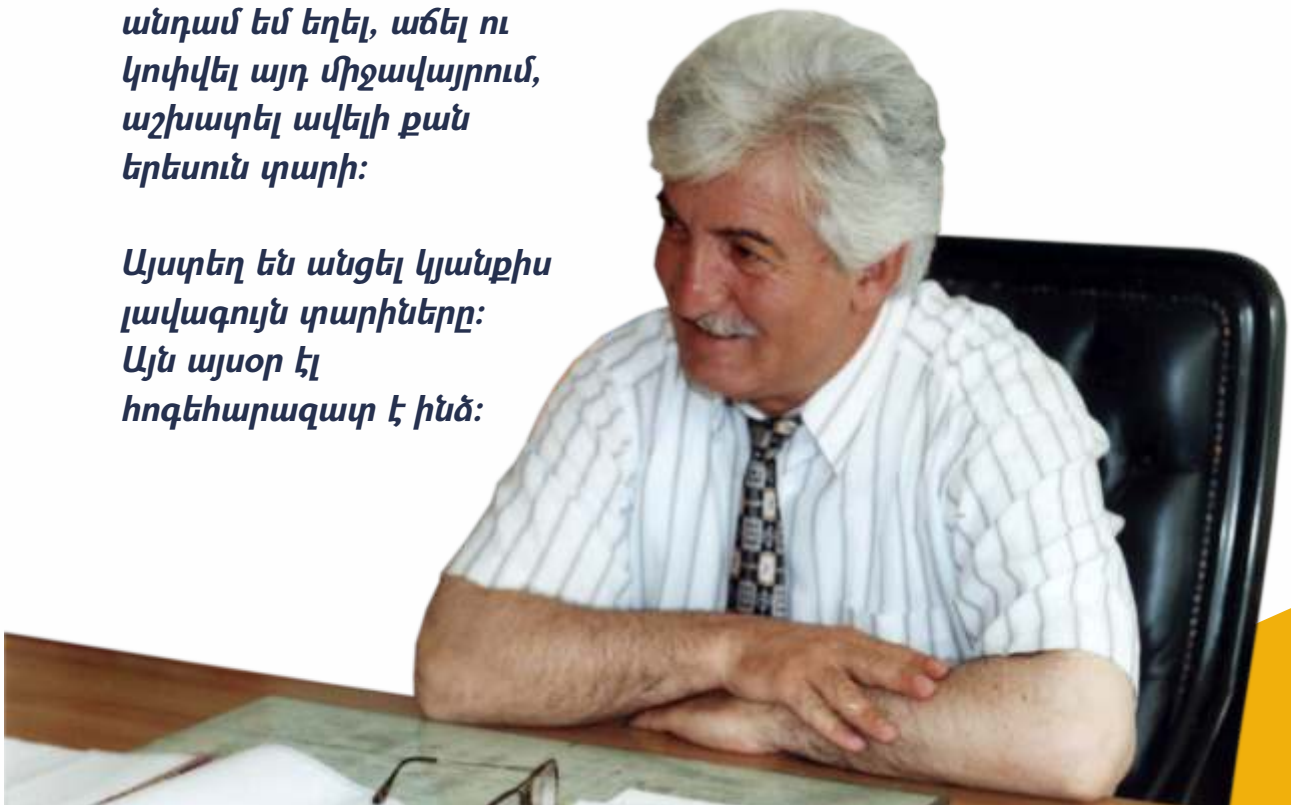
Կարծում եմ՝ ժամանակն է հիմա էլ համապետական մակարդակով պատշաճորեն գնահատել լեռնագործների տասնամյակների ավանդը, կրկին կառավարական բարձրագույն պարգևների արժանացնել կոմբինատի կոլեկտիվի անխտիր բոլոր արժանավորներին: Նման լեզենդար ձեռնարկության համբավաշատ կոլեկտիվի անդամ լինելը մեծագույն պատասխանատվություն է, անսահման պատիվ... Իսկ Գրիգորի Բեզոտոնու, Հմայակ Սահակյանի, Ֆրունզե Պետրոսյանի, Գեորգի Գասպարյանի, Մաքսիմ Հակոբյանի՝ կոմբինատի մյուս տնօրենների համաստեղության մեջ գտնվելը՝ առավել ևս...

Առողջություն բոլորին, խաղաղություն մեր երկրին, բարի երթ 70-ամյա կոմբինատին:

Սոս Դավթյան, Լիլիթ Իսրայելյան
Լուսանկարները՝ Նվեր Զելայի Քաջարան-Կապան

«**Ուրախ ու հպարտ եմ,
որ փառաբանված կոլեկտիվի
անդամ եմ եղել, աճել ու
կոփվել այդ միջավայրում,
աշխատել ավելի քան
երեսուն տարի:**

**Այստեղ են անցել կյանքիս
լավագույն տարիները:
Այն այսօր էլ
հոգեհարազատ է ինձ:**

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ԱՅՑԸ՝ «ԶՊՄԿ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Ուսանողական ամառ» ծրագրի շրջանակներում՝ նախաձեռնող Քաջարանի համայնքապետարան, հովանավոր՝ «ԶՊՄԿ» ընկերություն, ուսանողներն այցելեցին կոմբինատ և հյուրընկալվեցին «ԶՊՄԿ» կայուն զարգացման գծով տնօրեն Արմեն Ստեփանյանի մոտ՝ մասնագիտական կողմնորոշմանը նպաստող քննարկումների նպատակով: «Ինչպիսին կլինի վաղվա Քաջարանը, արդյոք երիտասարդությունը տեսնու՞մ է իր ապագան Քաջարանում, արդյոք նրանք կկարողանան հետաքրքիր և գնահատվող աշխատանք գտնել իրենց քաղաքում», այս հարցերն էին հետաքրքրում երիտասարդներին, և նրանց հնարավորություն տրվեց շրջել կոմբինատում, տեսնել ու հասկանալ՝ կարո՞ղ են արդյոք իրենց ընտրած մասնագիտություններով աշխատանք գտնել երկրի ամենամեծ ձեռնարկություններից մեկում և իրականացնել իրենց առջև դրված նպատակները:

Ուսանողները եղան ընկերության տարբեր ստորաբաժանումներում՝ իրավաբանական դեպարտամենտում, մարդկային ռեսուրսների կառավարման բաժնում, մանկապարտեզում, մշակույթի պալատում, ծանոթացան կինոցուցադրման տեխնիկային, նաև՝ համտեսեցին ընկերության ճաշարանում պատրաստված կերակուրները, եղան նաև Քաջարանց եկեղեցում, որտեղ ստացան Տեր Շիրակ քահանա Խանոյանի օրհնությունը:

Արմեն Ստեփանյանը նշեց, որ ինչպես ուսանողներին էին ոգևորված ու տպավորված իրենց ճանաչողական այցով, ինքը ևս տպավորված է երիտասարդների հետաքրքրվածությամբ ու ապագայի պլաններով:

Նման այցերը կարևոր են կոմբինատի համար, որպեսզի ուսանողներն անձամբ տեսնեն աշխատանքային պրոցեսը՝ ամենալարբեր բնագավառներում և կարողանան ճիշտ կողմնորոշվել ապագայի իրենց քայլերում:

Նրանք մեր վաղվա գործընկերներն են, և մենք սիրով սպասում ենք, թե երբ նորից կայցելեն մեզ՝ արդեն մասնագետներ դարձած և որոշում կայացրած՝ իրենց աշխատանքային կարիերայի վերաբերյալ»

Արմեն Ստեփանյան

«ԱՂՋԻԿՆ՝ ՈՒՐ, ԲԱՆԱԿ ԳՆԱԼՆ՝ ՈՒՐ...»

*Հավ եմ, ինչ համար մի
անհանգստացե՛ք...*

Արշալույս տատը 100 տարեկան է, նա է եղել այն աղջիկը, որ 19 տարեկանում գնացել է պատերազմ՝ չլսելով ծնողների՝ հետ պահող հորդորները:

Չնայած մեկդարյա կյանքին, բազմաթիվ հիշողությունների, իրադարձությունների, լավ ու վատ օրերի մեջ Արշալույս տատը լավ է հիշում Մեծ հայրենական պատերազմը, որին մասնակցել է ու հիմա Քաջարանում նա է երկրորդ համաշխարհային պատերազմի վերջին ականատեսն ու վկան:

- Գլխովս այնքան բաներ են անցել, - պատմում է 80 տարվա վաղեմության պատմությունը, - չորս եղբայրներս ռազմաճակատում էին, մեծ եղբայրս անհետ կորած. նրան գտնելու մեծ ցանկությունն ու հույսն ինձ մղեցին ռազմաճակատ: Ձեռքիս մի փոքր տոպրակ էր՝ հագուստ ու մի քիչ ուտելիք: Կապանից մեկնեցի սկզբում Մախաչկալա, այնտեղից բաշխում էին՝ ըստ զորամասերի: Երկու ամիս զինվորական վարժանքներից հետո, ինձ նշանակեցին քառափող գնդացրի առաջին կարգի կրակող: Այդ ժամանակ աղջիկ էի՝ 19 տարեկան:

1943 թվականին խորհրդային զորքերի 8%-ը կանայք էին. բուժքույր ու կապավոր, հրաձիգ ու հրետանավոր, դիպուկահար, պատերազմը հավասարության նշան էր դրել բոլորի միջև, թեև ֆիզիկապես ուժերը հավասար չէին, բայց ոգու արիությամբ կանայք չէին զիջում տղամարդկանց: Հիմա էլ հիշում է, թե որքան գոհ էին հրամանատարներն իրենից, ասում էին՝ «ճարպիկ ես ու արագ ըմբռնող»:

- Նամակներս ծնողներիս ռազմաճակատից կարճ էին, գրում էի միայն. «Հավ եմ, ինձ համար մի անհանգստացե՛ք», ընդամենն այդքանը, բայց դե՛ ռազմաճակատում կոիվ տվող 19-ամյա աղջնակի ծնողները ինչպե՛ս կարող էին չանհանգստանալ:

Ճիշտ է, այսօրվա երտասարդներն էլ իրենց սերնդին բաժին հասած հերթական պատերազմի մեջ են, ու նրանց հայրերը ևս պատերազմ են տեսել, բայց լսել 100-ամյա կնոջ պատմածները բոլորին հետաքրքիր է: Պատերազմում երբեք հեշտ չէ, ոչ անցյալում, ոչ հիմա, իհարկե, շատ բան այլևս նույնը չէ, ինչպես 40-ականների պատերազմում էր, իսկ միակ անփոփոխելի բոլոր պատերազմներում նպատակն է՝ հաղթել, ու հաղթելու բերկրանքը երիտասարդ Արշալույսն ապրել է. երբ կովելով հասել էր Օրջոնիկիձե քաղաքը, անսպասելի, բայց, միևնույն ժամանակ, շատ սպասված ավետիսը տարածվեց՝ հաղթել ենք. 1945 թվականի մայիսի 9-ին էր:

Անմոռանալի են ծեր կնոջ հուշերում այն խանդավառությունը, այն անմնացորդ բերկրանքը, որ միայն այդ մեկ բառը՝ «հաղթանակ»-ն էր իր հետ բերել: Եվ որքան էլ տարիքը շատ հուշեր մշուշել է, այդ հիշողությունը կմնա անջնջելի մինչև կյանքի վերջին օրը: Երբ էլ այցելես Արշալույս տատիկին, նա կարծես սպասում է քեզ՝ պատրաստ է պատմել իր ամեն մեղալի ու շքանշանի մասին, որոնք չի մոռանում կրել, հպարտանում է իր անցյալով, հաճույքով լուսանկարվում ու ժպտով պատմում՝ հեռավոր համարձակ Արշալույսի մասին, այն աղջկա, որն ինքն էր իր կյանքի արշալույսին:

Պատմում է, որ ռազմաճակատից իր վերադարձի մասին տանը չգիտեին: Անակնկալի եկած ծնողները մեծ խնջույք են կազմակերպել հարազատ Վերին Հանդում: Հիշում է, որ հայրն անընդհատ կրկնում էր՝ «Բախտավորություն է, աղջիկս պատերազմից ողջ և առողջ տուն եկավ»:

Ընտանիքը մեծ էր, հորն օգնելու համար ռազմաճակատից նոր վերադարձած Արշալույսն անմիջապես աշխատանքի է անցել: Ճանապարհաշինությունից մինչև կոմբինատի նոր կառուցվող հարստացուցիչ ֆաբրիկա, բոլոր աշխատանքները Արշալույսին տրվում էին հեշտությամբ ու նա անտրտունջ աշխատել է ամենաբարդ տեղերում՝ շարունակելով նաև խաղաղ ժամանակներում մրցել տղամարդկանց հետ՝ իր աշխատասիրությամբ ու ուժով:

Ֆիզիկապես, իհարկե, չարչարվել է, պատմում է նա, սակայն պատերազմից հետո ցանկացած դժվարություն իր համար խաղ ու պար էր:

Ընտանիք է կազմել, երեխաներ է ունեցել, զբաղվել նրանց դաստիարակությամբ և զուգահեռ աշխատել է երկար տարիներ, որոնցից 20-ը՝ կոմբինատում:

Մեր խոնարհումն ու երախտագիտության խոսքը Արշալույս տատին ու բոլոր վետերաններին, պարտավոր ենք հիշել և ասել՝ հավերժ պարտական ենք՝ այդքան անհրաժեշտ հաղթանակը կերտելու համար:

Բոլորի հետ յուրա եմ գնացել, թե՛ տանը, թե՛ աշխատանքի վայրում, հիմրկվա սերունդն ինձ չի հասկանա»:

կատակում է Արշալույս տատը

ՔԱՋԱՐԱՆԻ ԱՐՎԵՍՏԻ ԴՊՐՈՑԻ ԹԱՏԵՐԱՐՎԵՍՏԻ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՍԱՆԵՐԸ ՄԱՍՆԱԿՑԵՑԻՆ ԲՈՒԼՂԱՐԻԱՅԻ ՎԱՌՆԱ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ՎԵՐՋԵՐՍ ԿԱՅԱՑԱԾ «СЛАВЯНСКИЙ ВЕНЕЦ» ՄՐՅՈՒՅԹ-ՓԱՌԱՏՈՆԻՆ

Ունեցանք հրաշալի շրջագայություն: Սա անմոռանալի տպավորություններով լի՝ իսկական հյուրախաղերի մասնակցելու մի կարևոր փորձառություն էր քաջարանցի թատերասեր երեխաների համար, և այս հրաշալի հնարավորությունը նրանց համար ապահովեց «ՀՊՄԿ»-ն՝ իր հովանավորությամբ, - ասում է Քաջարանի արվեստի դպրոցի թատերարվեստի բաժնի ուսուցիչ Տիգրան Դուկասյանը: Երեխաներն անչափ ոգևորված էին, կարողացան իրականում ինքնադրսևորվել և զգալ մեծ բեմի վրա հանդես գալու պատասխանատվությունն ու հաճույքը: Ոգևորող էր, թե ինչպիսի ջերմությամբ ընդունվեց մեր ներկայացումը և դա անշուշտ խթանիչ ուժ է դարձել հետագա ավելի մեծ նվաճումների համար:

Ուսուցչի կարծիքով, հարազատ քաղաքում ևս պետք է հանդիսատեսը տեսնի և գնահատի երեխաների աշխատանքը: Ճիշտ է, հիմա մարդիկ ներկայացում դիտելու տրամադրություն առանձնապես չունեն, բայց պետք է հիշել, որ անգամ ամենածանր ժամանակներում թատրոնը երբեք չի դադարել աշխատել, քանի որ արվեստի միջոցով ստեղծված աշխարհը կարողանում է կտրել մարդկանց առօրյա հոգսերից, փոխանցել բարի ու բարձր գաղափարներ. թատրոնն ապրում է և կարողանում է ապրեցնել:

ԹԱՏՐՈՆ ԱՊՐՈՒՄ Է ԵՎ ԿԱՌՈՂՆՈՒՄ Է ԱՊՐԵՑՆԵԼ

ՊԵՂՈՒՄՆԵՐԸ ԲԱՅԱՅԱՅՏՈՒՄ ԵՆ ՔՐԴԻԿԱՆՑԻ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

«Եկեղեցին վերանորոգվում է որպես Աստծո տուն, որպես ճիշտ նշանակության և բովանդակության վայր» - Տեր Շիրակ քահանա Խանոյան:

Վերջերս, Քաջարան համայնքի Քրդիկանց /Լեռնաձոր/ գյուղի Սուրբ Աստվածածին եկեղեցում պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոնը՝ հնագետ Մելինե Սիմոնյանի համակարգմամբ և բարերարների հովանավորությամբ, իրականացրել է հնագիտական պեղումներ:

Ծավալուն աշխատանքները՝ ներառելով եկեղեցու չորս կողմը և ներսի հատվածը, մեկնարկել են 2022 թվականի հունիսի 10-ից:

Իրականացված պեղումների ընթացքում գտածոների առկայությունը անշուշտ հստակ տեղեկություն են տալիս Քրդիկանցի մասին: Հայտնաբերվել է 5 մանկական, մեկ հասուն տարիքի մարդու հին գերեզմաններ, գտածոները ուղարկվել են մարդաբանական ուսումնասիրության: Մասնագետների կարծիքով, տարածաշրջանի գործող և խոնարհված եկեղեցիների մեծ մասը գիտական լուրջ ուսումնասիրությունների կարիք ունեն:

Պատմական աղբյուրներում հիշատակություններ կան, որ 1935 թվականին այստեղ բռնկվել է կարմրուկի համաճարակ, որի հետևանքով մահացել է 20 երեխա, մինչդեռ տեղացիների պնդմամբ, մահացած երեխաների թիվն ավելի մեծ է եղել:

Հնագետի խոսքերով, նմանատիպ՝ միմյանց հակասող տեղեկությունները շատ են, որոնք հիմնականում ճշտվում են հենց պեղումների միջոցով:

Քաջարանի տարածաշրջանի հոգևոր հովիվ Տեր Շիրակ քահանա Խանոյանի խոսքերով՝ Քրդիկանցի եկեղեցին սիրված է տեղացիների կողմից, չնայած ճանապարհի բարդությանը, այստեղ չկա այցելուների պակաս:

Նման նախաձեռնությունները գովելի են, ցանկացած պատմամշակութային կոթող մեծ ասելիք ունի սերունդներին: Այս և նմանատիպ կառույցներն ուղղակի աղաղակում են մեր ազգի ինքնության մասին՝ վերջակետ դնելով թյուր կարծիքներին:

ԸՆԴԵՐՔԻՑ՝ ԲԱՐՁՈՒՆՔՆԵՐ

ZANGEZUR
COPPER MOLYBDENUM COMBINE

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝ «ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՊՐՆԱՍՏՈՒԲԴԵՆԱՅԻՆ ԿՈՄԲԻՆԱՏ» ՓԲԸ
Հասցե՝ ՀՀ, Սյունիքի մարզ, ք. Քաջարան, Լեռնագործների 18
Էլ. հասցե՝ matenashar@zcmc.am